

Metodai, skatinantys pažinimo kompetencijos ugdymą, turimų žinių, patirties prisiminimą ir panaudojimą, dėmesio, emocijų sužadimą

Kalba neredaguota

PATEIKČIŲ NAUDOJIMAS, DEMONSTRAVIMAS

Pateikčių naudojimo ir demonstravimo metodus galima pritaikyti dažnai lietuvių kalbos pamokai. Ypač tai naudinga, kai norime praplėsti, pagilinti mokinių žinias, sieti jas su kitais mokomaisiais dalykais (gamtos pažinimu, biologija, geografija, istorija) ar sustiprinti vaizdu skaitomo literatūros kūrinio žodinių tekstą, kuriame yra aprašymas, gamtos, peizažo detalių ir pan. Susiedami pasakojimą (žodinį tekstą) su daugybe pojūčių, girdimais, matomais vaizdiniais, jiems tarsi padedame kurti emocijas ar labiau sustipriname jau esančias. Mokiniai turi galimybę ne tik įsivaizduoti, bet ir pamatyti, apie ką yra kalbama, kaip vienas ar kitas peizažas, gamtos reiškinys, gyvis ar augalas atrodo, gali juos palyginti, susieti su aprašymu (vaizdu), minimu literatūriniame tekste.

Pateiktis gali demonstruoti patys mokiniai, ypač, jeigu jiems buvo skirtos užduotys patiems surasti informaciją, aprašomam peizažui ar kūrinyje minimiems gamtos vaizdams nuotraukų, paveikslų, piešinių ar iliustracijų. Tuomet skatinamas ir mokinių gebėjimas naudotis įvairiais šaltiniais, ypač IT. Atsiskleidžia ir kūrybiškumas, nes sudaroma galimybė pagalvoti ir suvokti, ką aprašomi kūrinyje dalykai reiškia patiems vaikams, jie gali parodyti savo asmeninį santykį su aptariamais vaizdais, reiškiniais, objektais, labiau pasidomėti dėstoma medžiaga, ją suprasti ir įsiminti. Mokymasis tampa aktyvus, labiau išlaikomas ir dėmesys.

Taikymo pavyzdys: lietuvių literatūra

Šiuos metodus taikau ir 9 klasėje, kai nagrinėjame Antano Baranausko poemą „Anykščių šilelis“. Siekiu, kad mokiniai patirtų teigiamų emocijų, labiau pasigilintų į aprašomo miško vaizdo detales, gebėtų tekste rasti ir atpažinę įvardintų menines priemones, praplėstų žinias apie grybus (paukščius, medžius), sietų jas su biologija ir kt.

Galimi keli naudojimo variantai

Vienas iš jų- mokiniai pasikeisdami raiškiai skaito poemos ištraukas ir tuo pat metu rodomos iš anksto namuose mokinių (gali būti ir mokytojo) sukurtos skaidrės, iliustruojančios skaitomą tekstą vaizdais.

Kitas variantas. Pamokoje skiriama užduotis įvardinti, kokius **grybus** mini Baranauskas savo poemoje ir suskaičiuoti, kiek jų.

Atlikdami šią užduotį dauguma susiduria su problemomis, nes nežino kai kurių grybų, kuriuos mini Baranauskas, pavadinimų (pvz., veršakiai), nežino, kaip kai kurie įvardinti grybai atrodo, todėl gauna kitą užduotį- čia pat išsiaiškinti visus nežinomuosius.

Dirbama grupėmis (atsižvelgti į mokinių skaičių, turimą informacijos šaltinių kiekį). Vieni ieško žodžių reikšmių, sinonimiškų grybų pavadinimų (galimi tarmiški, moksliniai), naudodami žodyną, IT. Kiti ieško visų paminėtų tekste grybų vaizdų, paveikslukų. Po to vyksta pateikčių pristatymas, demonstracija, aptarimas.

Aptariama, ir kaip autorius siekia tikslo, kaip kalbinės raiškos priemonėmis kuriama prasmė, siekiama įspūdžio, poveikio skaitytojui. Išrenkamos ir įvardijamos meninės priemonės. Jei sukurta pateiktis apie tai, mokiniai turi galimybę pasitikrinti, ar gerai atliko užduotį.

Dar vienas variantas. Sudaromos grupės, kur kiekviena gauna užduotį pristatyti atskiras poemos ištraukas su žodžiais ir vaizdais. Pvz., I gr.- grybai, II gr.- augalai (be medžių) III gr.- medžiai, IV gr.- miško garsai. (Panašus variantas: I gr.- „Kur tik žiūri, vis gražu“, II gr.- „Kur tik uostai, vis miela“, III gr.- „Kur tik klausai, vis linksma“ ir pan.)

Pateikčių kūrimo, naudojimo ir demonstravimo metodo taikymo galimybių, sietinų su A. Baranausko tekstu, galima atrasti gerokai daugiau: plėsti žodyną, gilinti tautosakines žinias (ieškoti mįslių apie grybus, paukščius, augalus, patarlių, priežodžių, susijusių su grybų ir grybavimo tema, rasti ir pateikti daugiau paukščių garsų pamėgdžiojimų, iliustruoti vaizdais) ir t.t.

Priemonės:

Vadovėlis, įvairūs žodynai, mįslių, patarlių rinkiniai, rašikliai, kompiuteris.

*Parengė
Alė Kerševičienė,
Kaišiadorių rajono Kruonio gimnazijos
lietuvių kalbos vyresnioji mokytoja
Konsultavo
Daiva Briedienė, Ugdymo plėtotės centro metodininkė, lietuvių kalbos mokytoja ekspertė
El.p. daiva.briediene@upc.smm.lt
Tel.852109827
Interneto svetainė www.upc.smm.lt*